

UDK (UDC): 004.382.2:004.63:621.397.13(497.4)
Tipologija: 1.09 Objavljeni strokovni prispevek na konferenci
Category: 1.09 Published Professional Conference Contribution

Aleksander Lavrenčič*

»KRAVA« - STREŽNIK AGENCIJSKIH NOVIC IN PRISPEVKOV RTV SLOVENIJA

Izvleček:

Strežniški sistem »krava« je namenjen novinarskemu delu pri pregledu agencijskih novic. Omogoča hiter dostop do informacij in ogled prispevkov v nizki ločljivosti. Na RTV Slovenija poskušamo v omenjeni sistem vnesti podatke o arhivskem gradivu arhiva Televizije Slovenija. Pretvorbi baze podatkov bo sledila digitalizacija slikovnega in zvočnega gradiva, ki bo omogočila uporabnikom prijazen dostop do gradiva. Prva naloga je pripraviti orodje, ki bo podatke pretvorilo v »kravo«, kamor bomo kasneje vnašali tudi nove podatke o oddajah in prispevkih. Uspešno smo se spopadli s prvimi težavami.

Ključne besede:

arhivi, televizijski arhivi, računalništvo, informatika, novinarstvo, strežniški sistemi.

Abstract:

»Krava« - Server for Agency News and Contributions of RTV Slovenia

Server system »krava« (»cow«) is a computer tool which supports journalists' work with agency news. It enables quick access to information and audio video materials in low resolution. Therefore we have decided to input data from the Archives of Slovenian television's database into this server system. The first step is the conversion of the database from the old system; the second step is digitization of video materials and the final goal is to enable quick access for users of archival materials. Now we are working on the first phase of the task to prepare an efficient tool, which will convert data to the new system. After the successful solution of the problems, we will start putting all contemporary data of our video materials into the new system.

Key words:

archives, television archives, computer science, information science, journalism, server system.

»Krava« je strežniški sistem, namenjen podpori novinarskega dela. Sistem omogoča enostaven dostop do podatkov o gradivu in ogled gradiva v nizki ločljivosti. Po ogledu lahko uporabnik izbrano gradivo prekopira v visoki ločljivosti in uporabi v novih prispevkih v skladu s pravicami do rabe gradiva. Trenutno izvajamo projekt povezave sistema »krava« z bazo podatkov o gradivu Arhiva Televizije Slovenija. Povezava bo omogočala dostop do digitaliziranega arhivskega gradiva televizijskega arhiva. Idejni oče sistema je Bernard Vrh, izdelal pa ga je Tomaž Zaletel. Oba inženirja sta zaposlena v sistemskem razvoju RTV Slovenija.

* Aleksander Lavrenčič, višji arhivist, Oddelek za arhiviranje in dokumentacijo, RTV Slovenija, Kolodvorska 2, SI-1550 Ljubljana, Slovenija.

1. OPIS DELOVANJA STREŽNIŠKEGA SISTEMA

V aplikacijo »krava« se prijavimo z uporabniškim imenom in geslom, ki ga lahko shranimo v spomin računalnika. Že pri prvi prijavi lahko izkoristimo možnosti nastavitve osebnih nizov, ki omogočajo avtomatsko iskanje po priljubljenih temah. S pomočjo logičnih funkcij, ki zadevajo booleansko algebro, lahko ustvarimo iskalni niz. Ker nas sistem vodi po agencijskih novicah v tujih jezikih, priporočamo ljubiteljem nogometa, da si sestavijo niz:

nogomet OR (ali) football OR (ali) fudbal OR (ali) Fußball OR calcio ...

Niz lahko dodatno omejimo z zahtevo po določeni agenciji, npr.:

AND (in) Reuters

ali pa

- (minus) (in ne) Reuters, če nas prispevki omenjene agencije ne zanimajo in jih hočemo izločiti.

Izdelovanje osebnih nizov za iskanje je zelo enostavno. Lahko jih ustvarimo več in jih razdelimo po pomembnosti posamezne teme za nas oziroma po pogostnosti uporabe. Posamezne mape lahko tudi zamenjamo, ko jih ne potrebujemo več, in jih nadomestimo z novimi v skladu s potrebami našega dela.

Novice in posnetke lahko iščemo s pomočjo enostavnega ali naprednega iskanja. Pri enostavnem iskanju je dovolj, da vnesemo vsaj tri znake, kliknemo na gumb za iskanje in izpiše se nam seznam zadetkov. V seznamu si lahko s klikom ogledamo besedilo novice, pri novicah, ki so opremljene z dodanim video zapisom, pa si lahko novico tudi ogledamo. Ogled opravimo v nizki ločljivosti, če pa želimo posamezen izsek uporabiti v svojem prispevku, ga prekopiramo v visoki ločljivosti. Sistem na ta način omogoča uporabnikom neposreden dostop do video gradiva.

Postopke uporabe gradiva pri klasičnem sistemu arhiviranja lahko razdelimo na naslednji način:

uporabnik - potreba po informaciji - naročilo - prevzem naročila - iskanje gradiva - seznam zadetkov - priprava nosilcev zapisa - predogled - izposoja nosilcev gradiva iz arhiva - ogled gradiva - uporaba gradiva v novem prispevku (informacija o dogodku) - (na tem mestu lahko zaradi nepopolnosti gradiva ali informacije ponovimo celoten proces od začetka) - vračanje nosilcev gradiva v arhiv - vračanje gradiva v arhivske depoje*

* Opis procesa je zelo poenostavljen in ne vključuje delovnih operacij, ki so potrebne za pretvorbo zapisa z različnih nosilcev (filmski trakovi, magnetoskopski trakovi itd.) in, ki dodatno podaljšajo delovni proces.

Postopke pri uporabi strežniškega sistema krava pa lahko poenostavimo na štiri operacije:

uporabnik - informacija - ogled - uporaba gradiva

Poleg skrajšanja delovnih procesov moramo pri strežniškem sistemu posebej izpostaviti varnost, saj delo v digitalnem okolju onemogoča poškodbe izvirnih nosilcev arhivskega gradiva v produkcijskem procesu, izgubo zapisa, poškodovanje zapisa, fizično poškodbo in izgubo nosilca.

Pri naprednem iskanju lahko iščemo strani, ki vsebujejo:

- vse besede _____,
- vsaj eno od besed, _____,
- ki ne vsebujejo besed _____.

Iskanje lahko omejimo tudi z datumom. Koledar ponuja možnost iskanja od začetka delovanja sistema do dneva, ko iščemo podatke - se pravi do današnjega dne, saj se podatki tekoče dodajajo.

Primer iskanja z dneva svetih treh kraljev: od 4. 8. 2008 do 6. 1. 2010.

Za vsakim datumskim poljem (dan, mesec, leto) se nahaja okence, ki nam omogoča nastavitve datuma s pomočjo drsnika.

Sistem razvrsti zadetke na način, ki najprej izpiše datumsko novejše zadetke, lahko pa se odločimo med dvema možnostma razvrstitve zadetkov:

na začetek postavi _ *novejši* _ *starejši*

Dodatno lahko iskanje omejimo tudi s kliki na krogce pred vprašanji, *kaj iščem?*

- _ vse,
- _ *tip novic,*
- _ *agencije.*

Sistem vključuje naslednje agencije: STA, Reuters, EBU, APTN, Reuters video in prispevke dopisnikov RTV Slovenija. Omogoča izpis sto zadetkov na posamezno podstran. Iskanje po datumu je na dan svetih treh kraljev pokazalo 607 zadetkov samo v dopoldanskih urah, kar priča o izjemno hitrem in učinkovitem delovanju sistema krava.

Vrnimo se k dnevu svetih treh kraljev (6. 1. 2010). Na ta dan sem poskusil z iskalnim pojmom »krava«. V seznamu zadetkov je bilo več prispevkov Slovenske tiskovne agencije STA, najnovejši prispevek je bila vest o ovrženem sumu na BSE pri kravi iz okolice Ljubljane. Če si podrobno ogledamo seznam iskanj, ugotovimo, da se nam najprej izpiše datum vesti:

17. 11. 2009,

sledi logo agencije, čas objave prispevka na strežniku in naslov vesti:

STA 11:10:31 Ovržen sum na BSE pri kravi iz okolice Ljubljane.

S klikom na povezavo (podčrtano besedilo) odpremo celotno besedilo novice. Besedilo vsebuje naslov, kraj in datum dogodka ter kratek povzetek besedila in celotno besedilo:

»Ovržen sum na BSE pri kravi iz okolice Ljubljane¹

Ljubljana, 17. novembra (STA) - Potem ko je bil v začetku oktobra potrjen sum na deveti primer bolezni norih krav (BSE) v Sloveniji, so danes z Veterinarske uprave RS (Vurs) sporočili, da bolezen ni bila potrjena. Vurs zato z današnjim dnevom ukinja vse ukrepe na gospodarstvu v okolici Ljubljane, kjer je bil postavljen sum na BSE.

"Z izvedenimi potrditvenimi testi na BSE (bovina spongiformna encefalopatija), ki jih je opravil Centralni referenčni laboratorij v Veliki Britaniji, bolezen pri tri leta stari kravi črno-bele pasme ni bila potrjena," so poudarili na Vursu.

Nacionalni veterinarski inštitut je, kot je znano, 7. oktobra obvestil republiško veterinarsko upravo, da je bil s hitrim postmortalnim testom postavljen sum na BSE

¹ STA0081 2009-11-17/11:00. Pridobljeno: 6. 1. 2010 s spletne strani http://krava2:10000/Archive/2009/1117/STA/1711_go-0081-go.html?UserID=5zmBzo5HwwhRxOdtYscgCxun96WwQXSg.

pri tri leta stari kravi, rojeni v Sloveniji. Krava, rojena marca 2006 v okolici Ljubljane, je sicer poginila 25. septembra letos in je bila testirana na BSE v okviru rednega monitoringa.

Doslej je bil v Sloveniji BSE potrjen pri osmih kravah slovenskega izvora in eni uvoženi iz Nemčije.

STA0081 2009-11-17/11:00«

Ta dan sem iskal v bazi podatkov tudi po tuji besedi »cow«. Tokrat nisem izbral najnovejše novice ampak najzanimivejšo novico, opremljeno z videoposnetkom. Novica EBU nam predstavlja postrežbo kave v Marylandu na zanimiv način, ki privlači stranke. S klikom na naslov vesti odpremo besedilo novice, posebej pa imamo opisan tudi slikovni del in posamezne kadre. Iz besedila ugotovimo, da smo z iskalnim pojmom »cow« našli lepo dekle v kavbojski obleki. Zdaj si lahko novico in prelepo dekle tudi ogledamo na videoposnetku, videoposnetek pa lahko prekopiramo in naložimo na svoj računalnik:

»1-1-2010

EBU 5:18:00 [469866-JAVA SEXY SERVERS \(1.30\)](#)²

STORY:

A seemingly innocuous coffee stand in Maryland has customers ?percolating?.

And it?s not all about the java they buy.

The owner of Java Divas has her servers (and herself for that matter) dress in sexy lingerie.

The plan is big hit with customers (particularly males)?who enjoy the eye candy outfits and innocent flirting with the scantily clad workers.

Workers say they rake in about one hundred dollars a day in tips from star struck patrons. The servers admit dressing in lingerie in winter can be challenging?but it comes with the turf.

SHOWS:

Script:

Pasadena, Maryland (Tuesday, 12-30-09)

Brandy Mc Million

Owner

MOS

Lauren Lucabaugh

Barista

Stacy Connell

Customer

Shot Sheet:

WS shack in gas station. Java Divas sign. CU man in sunglasses. Interior of store making coffee. Man watches the girls. Girl talks to man through window.

SOT, Mc Million "A lot of the men go, ?Whoa, what did I just find??"

SOT, MOS ?Once it was snowing and I was wearing a bikini.?"

Girl serves coffee. Two girls make coffee. Man takes picture of girl.

SOT, Mc Million "I?m not too naughty right now, I?m just fun and exciting nurse right now.?"

² EBU 2010-12-30. Pridobljeno: 6. 1. 2010 s spletne strani http://krava2:10000/Archive/2010/0101/EBU/469866-java_sexy_servers.html?UserID=5zmBzo5HwwhRxOdtYscgCxun96WwQXSg.

Girls making coffee. Old man waves goodbye and blows kisses at girls.

SOT, Lucabaugh "Some of it does go towards outfits because I don't want to be wearing the same one every time."

SOT, Mc Million "If I had the money I'd definitely open a Java Dudes.?"

Truck pulls up. Woman orders coffee.

SOT, Connell "It actually inspires me to get the skim version.?"

Cow girl barista serves coffee.

EBU 2010-12-30«

2. VKLJUČEVANJE PODATKOV IZ ARHIVA V STREŽNIŠKI SISTEM

Iz baze podatkov je treba prenesti v nov strežniški sistem več kot en milijon in pol dokumentov iz sedemnajstih različnih zbirk. Ker ima vsaka zbirka svoje posebnosti, je bilo nujno potrebno vse te posebnosti prilagoditi in poenotiti. Drugi, večji problem pa je bilo novo razvrščanje podatkov. V programskem okolju »Eva« so dokumenti razvrščeni po zaporedju inventarnih števil, »krava« pa zahteva razdelitev po datumu dogodka oziroma oddaje. Zato je bilo treba po avtomatskem prečesavanju datumov rešiti nekaj problemov.

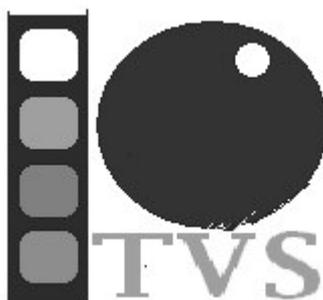
- Prvi problem je bil, kako določiti datum, ko le-ta manjka v polju. Navadno je datum v takšnih primerih zapisan znotraj besedila, lahko pa datum tudi manjka. Datum moramo v takšnem primeru vnesti ročno.
- Pri nenatančnem datumu (npr. april 1994) napišemo datum prvega dne v mesecu: 1. 4. 1994. Iz besedila lahko razberemo, da datum, namenjen razvrstitvi, ni točen datum.
- Pri razdobju (npr. med leti 1972-1984) sistem razvrsti dokument po prvem datumu: 1. 1. 1972. Pri datumih, ki so dvojni (datum dogodka 25. 6. 1991 in 26. 6. 1991), razvrstitev upošteva prvi datum.
- Ločiti je treba tudi datum objave od datuma dogodka, ki se pojavlja v nekaterih zbirkah z neobjavljenim gradivom (OVKA in OKF).
- Rešiti problem datuma, ko ta ni izrecno zapisan, ga pa lahko prepoznamo v besedilu. Primer: volitve 90 - očitno gre za aprilske volitve leta 1990, zato lahko vpišemo datum volitev in ne leto 1990 oziroma 1. 1. 1990.
- Rešiti vse probleme pri t. i. »čudnih datumih«, kot je npr. datumski zapis »po drugi svetovni vojni«. Zapis je logičen, računalniško razumljiv pa postane šele z datumsko kodo 10. 5. 1945.

Popolnoma drugačni problemi so se pojavili pri določanju nosilca. V popisu se pojavljajo napake, ki do računalniške pretvorbe niso bile pomembne, saj gre v večini za t. i. »logične napake«, ki jih človek prepozna oziroma mu ne predstavljajo velikega pomena. Za računalniško logiko pa so te napake pomembne. Primer: manjkajoči MGS oziroma zamenjava MGS z oznako VKA v zbirki MGS. Te napake odpravimo ročno.

Računalnik zamenja poševnice v znake minus in tako loči zaporedne številke nosilcev od številke posameznih prispevkov. Številke nosilcev lahko predstavljajo tehnično, popisno ali arhivsko enoto, številke prispevkov pa popisno ali arhivsko enoto. V starem programu so popisne enote ločene tudi z vsebinskimi šiframi, ki so popis razdelile na več delov. Rešiti je bilo treba problem kaset kot nosilcev vesti in

posameznih vesti, ločenih z vsebinsko šifro. Dodatni problem predstavlja pri pretvorbi številka črtne kode tehničnega nosilca, saj ravno s pomočjo te številke računalniški program poveže vsebino s tehničnim nosilcem oziroma video zapisom gradiva in poišče ustrezno enoto v tračni knjižnici. Pri starejših popisih te številke manjkajo, saj smo jih začeli vnašati šele kasneje. Računalniški sistem loči popise v posamezne dokumente in omogoča ogled posnetka s pomočjo časovnih kod.

Za zdaj je naša osnovna naloga pretvoriti zapise iz arhivske baze v strežniški sistem »krava«, kar pomeni, da moramo pripraviti orodje, ki bo podatke pretvorilo v »kravo«, kamor bomo kasneje vnašali tudi nove podatke o oddajah in prispevkih. Strežniški sistem omogoča varno hrambo arhivskega gradiva z dostopom do digitalnih posnetkov in prijazen dostop uporabnikom arhivskega gradiva. Poleg internega dostopa do gradiva bo lahko strežniški sistem »krava« v prihodnosti omogočal tudi javni dostop do gradiva.

slika 1: Logo Arhiv TVS

VIRI IN LITERATURA:

- Žumer, Vladimir: *Elementi popisovanja arhivskega gradiva*. Arhivi 20, št. 1-2, Ljubljana: Arhivsko društvo Slovenije, 1997, str. 137-159.